

Suomen eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

15.10.2024

Asia: HE 141/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b ja 22 a §:n muuttamisesta

Suomen Kirjailijaliitto on suomenkielisten kaunokirjailijoiden valtakunnallinen järjestö. Liitto on perustettu vuonna 1897, ja sillä on noin 880 kirjailijan ammatissa toimivaa jäsentä. Vahvistamme kirjailijoiden ammatillista asemaa ja edistämme suomalaista kirjallisuutta. Kiitämme lausuntopyynnöstä ja lausumme lakiesityksen osalta seuraavaa:

Kirjailijaliitto vastustaa esitettyä muutosta. Kirja-alan tulevaisuutta ja suomalaisten lukutaitoa ei saa vaarantaa kirjan myynnin ja lainauskorvausten arvonlisäveroa nostamalla. Kirjoja ja tekijänoikeuskorvauksia (ml. lainauskorvaukset) koskeva arvonlisäverokanta on säilytettävä samassa kymmenen prosentin verokannassa sanoma- ja aikakauslehtien kanssa.

Arvonlisäverolain 85 a §:n kohta 7 fyysisellä alustalla oleva tai sähköisesti luovutettava kirja on säilyttävä vähintään sellaisenaan eli kirjan veroprosenttia ei nosteta 10 prosentista 14 prosenttiin ja harkitaan kirjallisuudelle oman arvonlisäverokannan perustamista ja sen asettamista nolnaan. Euroopan unionin neuvosto hyväksyi huhtikuussa 2022 arvonlisäverodirektiivin, jonka mukaan EU:n jäsenvaltiot voivat alentaa arvonlisäveron 0 prosenttiin painetuille ja digitaalisille kirjoille sekä lehdistä. Sama koskee arvonlisäverolain 85 §:n kohdan 12 mukaisesti tekijänoikeudenhaltijoita edustavan järjestön saama 45 §:n 1 momentin 3–5 kohdassa tarkoitettuihin tekijänoikeuteen liittyviä korvauksia, joihin sovellettaisiin jatkossa 10 prosentin alennetun verokannan sijaan 14 prosentin alennettua verokantaa.

Kirjan ALV-kannan nousu aiheuttaa haittaa liiketoiminnalle ja vaarantaa kansallisen lukutaitotyön. Emme voi samaan aikaan välittää viestiä, että lukeminen on arvokas kansalaistaito, jos kirjaan kuitenkin tuotteenä ei ole varaa. Arvonlisäveron korottamisen vaikutukset osuvat kirjallisuuden tekijöiden tuloihin moninkertaisesti: kirjamyynnistä saatavien tulojen lisäksi veronkorotus vähentää myös tekijänoikeusjärjestöjen tekijöille keräämien tulojen määrää. Tällä saattaa olla pitkäkestoisia vaikutuksia kotimaisilla kielillä kirjoitetun kirjallisuuden

moniäänisyyteen ja saatavuuteen sekä kirja-alan työllisyyteen. Innostavien ja lukijaa puhuttelevien kirjasisältöjen olemassaolo on yksi tärkeimpiä lukutaitoon ja -intoon vaikuttavia asioita. Viimeisimpien Pisa-tulosten mukaan nuorten lukutaidon taso Suomessa on laskenut huomattavasti. Kirjojen läsnäolo nuorten arjessa korreloi sekä lukutaidon että matemaattisten taitojen kanssa.

Tekijänoikeustulojen veronkorotuksen merkityksen on hallituksen esitysluonnoksessa todettu olevan valtiontalouden kannalta vähäinen, mutta kirjallisuuden tekijöiden tuloja se kuitenkin kurjistaa merkittävästi. Esimerkiksi lainauskorvaukseen käytettävissä olevasta määrärahasta se leikkaa verojen muodossa yli 530 000 euroa enemmän kuin aikaisemmin – korotettu verokanta tulee siten väistämättä vähentämään myös kirjallisuuden tekijöille tilitettävää lainakohtaista senttimäärää. Tämä suunta on väärä: eduskunta on tehnyt lausuman lainauskorvaus-määrärahan nostamisen puolesta jo vuonna 2021.

Suomi siirtyy Euroopan maiden vertailussa lukemisen superverottajien joukkoon. Euroopassa kirjan arvonnäisäveroprosentti on keskimäärin kuusi, ja esimerkiksi Isossa-Britanniassa ja Norjassa kirjoja ei veroteta lainkaan. Veronkorotus on sikäli erikoinen, että kun viime vuonna EU antoi mahdollisuuden laskea kirjojen arvonnäisäveron nollaan, EU:ssa nähtiin lukemisen merkitys osaamiselle, sivistykselle, demokratialle sekä näinä aikoina niin tärkeälle resilienssille epäasiallista vaikuttamista vastaan.

ALV:ia voidaan vyöryttää, kun toimitaan yritykseltä yritykselle. Kirja-alalla ALV-kanta on vahvasti yksityisen kuluttajan tekemien ostojen ja voittoa tuottamattomien organisaatioiden ostojen varassa. ALV jää kirjan hintaan maksettavaksi tai yrittäjien kannettavaksi ja se hinta on kova.

Teemme töitä ainutlaatuisella, pienellä kielialueella. Kotimaisilla kielillä julkaistu kirjallisuus, mikä käsittää sekä kotimaisen kirjallisuuden että laadukkaat käännökset (myös kotimaiselta kieleltä toiselle tehdyt käännökset!), ovat osa kansallista ydintoimintaa. Meidän puolestamme kukaan ei voi julkaista kirjallisuutta, jota kotimaisella kirja-alalla tehdään.